

Олег ЗИНИЧ

Ну от і все. З сумом повертаєш голову, щоб вгледіти те, що загубив... Ти стоїш на потрісканому асфальті, силкуючись нашкребти дещицю думки, як повернути назад... Твоє серце, усе єство схоже на дорогу під ногами: бруд, ями, зачахлі рештки асфальту, який втратив надію на обіцяний ремонт, і зачовгані стрілки напрямку руху... Де ж ті кляті думки?! Чому нічого немає, крім порожнечі, що аж гримить всередині, і отруйної сірости? Ох, ця сірість... Так хотілося втекти від неї, стати яскравим, видертися із списку «населення», щоб перетворитись на «Непересічну Особистість». Але чому все сталося навпаки?

Холодний піт шепоче: зараз буде фінішна пряма і бонуси від пекла. Нічого, скажеш, тобі вже «байдуже». Той, хто втомився від життя у грісі та злі, від рабства пристрастей і плоті, не потребує залякування пеклом, щоб шукати добра.

Ти на дорозі... Пам'ятаєш початок? Незвичність, приємність... Та ні, зачекай, перед цим ще був компроміс. Ти не такий вже і поганий був. Може, дитинство не минуло в «Макдональдсі» і не позначене кількома роками таборів «Артеку», але ти знав чесність в обличчя і знав, що таке доброта. Однак якимось ти погодився на компроміс (бо прямо діяти не дозволяла совість), потім був ще один, і ще... Незчувся, як все, що мало вартість, «зжерла» інфляція бажань. Ти знав, що так недобре, проте не зміг знайти вихід. Чи можна так легко знайти його у світській метушні? Серед децибелів музики, конформізму, торгівлі тіла і псевдогуманістичних програм важко щось знайти. Де ж є сенс, якого так шукаєш?

«У такому відносному світі без цінностей, – доводив маркіз де Сад, – єдина річ, що має сенс, – це пошук особистих насолод. Що тільки подобається тобі робити – те і добре для тебе. Якщо комусь подобається катування – чудово. Якщо це не подобається іншим – нехай не роблять цього, але вони не в праві нав'язувати свої погляди». Так стверджував маркіз, від імени якого й слово – садизм. Порушення так званих моральних законів «насправді» добре, тому що показує штучність обмежень, які перешкоджають єдиному доведеному добру – особистій насолоді. Вже немає життя для інших, але для себе. Споживаєш, що не належить тобі. Проте через деякий час бачиш, що, споживаючи чуже, інших людей, з жахом відчуваєш, що тебе щось з'їдає. Ти намагаєшся зупинити рух, гарячково шукаєш «стоп-кран», але його немає. Намагаєшся розбити скло ілюзій, але воно міцне, бо зроблене з твоїх бажань до насолоди. Це сформована цілість. Один вид цілості – свідомо жити перед Богом у вірі. Але, одночасно, гріх також може бути джерелом цілості. Ті, котрі залишаються в грісі, все більше опиняються в грісі, все більше опиняються під його владою. Гріх може пронизати життя людини так, що вона навіть не буде помічати його присутності. Він може цілком формувати життя людини, оскільки «цілість» гріху має велику силу. Дивно, але чому людина не чує як черствіє? Звідки і коли назбиралась ота купа каміння – вчинків (більшість дрібних), з-під якої

неможливо вибратись? Треба жити, треба якимось жити, якби... оце «якби, якщо...» в'їдається в усі задуми, плани, мрії і нищить їх, отруює життя. З'являється депресія, дивне бажання зупинити «механізм» свого існування. Це відчай. Закручені повороти дороги заплутали, позбавили штучного спокою і прищепили колючий холод відчаю. Можливо, він від того, що ти залишив надію на спасіння заради іншої людини, котра сміється з цього. Ти усвідомлюєш зраду себе, зраду ще Когось, іменем Кого тебе намагались врозумити... Ти зраджуєш і тебе зраджують. «Тоді Юда, який його зрадив, побачивши, що його засудили, розкався і повернув тридцять срібняків назад первосвященникам і старшим. „Згрішив я“, – сказав, – видавши кров невинну. Ті ж відповіли: „Що нам до того?...“» (Мт. 27: 3-4).

Ти стоїш посеред дороги з пригорщами срібняків: брехня, секс, алкоголь, наркотики... А ти один. Саме так, бо всі тебе залишили. Ти можеш зробити один-єдиний крок, щоб відчуті в повноті пекло. Мені невідомі глибини твоїх переживань. Кожна людина має вибір своєї траєкторії: небо чи пекло?.. А що можна вибрати, коли ти у відчаї, коли вже не віриш, що є ще Хтось, твоя допомога... Відчуті присутність Того, Хто може тебе врятувати, – нелегко. Малий Оскар, із книжки Еріка – Еманюеля Шмітта «Оскар і рожева пані», шукаючи Бога, питає стареньку жінку і вона радить написати Йому листа й повірити, що Він є. «...Щоразу, як ти віритимеш у Нього, Його існування ставатиме вірогіднішим... Якщо будеш наполегливим, Він почне існувати у всій повноті і творитиме для тебе добро.

Про що я Йому напишу? Виклади свої думки. Ті, які не висловлюєш, саме вони тиснуть. Міцно вкорінюються, лякають тягарем, знерухомлюють тебе, посідають місце нових думок і отруюють тебе. Якщо ти зволікатимеш, то перетворишся на смердюче сміттєзвалище старих думок...». Часто ми схожі на малу дитину, яка не знає, що робити, коли залишиться сама з труднощами. Відсутність стосунків із Богом приводить людину до відчаю. Кіркегаард визначає цей відчай як справжню хворобу на смерть, богословським терміном для якої є гріх. Ми розуміємо відчай як глибоке почуття безнадії й іноді можемо відчувати його в деякі моменти нашого життя – до роботи, служіння чи навіть до себе. Але тільки ті, котрі усвідомили, мають великий привілей, тому що можуть запобігти цьому. Тобто, якщо розпач – це страшна річ сама по собі, то його усвідомлення – великий привілей.

Людина, котра спрямована до вічної загибелі, бажає у будь-якому випадку довести свою правоту і Божу несправедливість, як би парадоксально це не звучало. Цей бунт дає їй свого роду перекручену насолоду навіть у горнилі страждань. Тобто, люди в пеклі у деякому розумінні отримують те, що хочуть, і навіть можуть відчуті Боже милосердя. Звернімо увагу на те, що в історії багача і Лазаря багач страждає, але не виявляє бажання покаятися. Він радше намагається виправдати себе. Посилаючи Лазаря попередити братів, він має на думці, що сам був недостатньо попереджений.

Йому не сказали, що повинні були сказати. Тут показано важливу рису – бажання тих, хто йде у вічну загибель, виправдати самих себе, довести свою праведність. Навіть коли людина стверджує, що їй немає прощення й спасіння, часто вона має особливу форму гордості, роблячи себе єдиним суддею. Отже, пекло приносить своїм мешканцям своєрідне «задоволення». Воно подібне кривому відображенню раю: замість істинної праведності – самоправедність, замість істинного щастя – перекручення у своїй гордості. Це можеш вибрати ти. Ісус описує пекло, як місце невимовних страждань, місце, де буде «плач та скрегіт зубів». Сказане раніше можна тлумачити як те, що пекло

– не зовсім вже й місце страждань, а скоріше – місце спотвореного «задоволення», якщо ті, хто йдуть туди, віддають йому перевагу. У нас є дуже мало біблійних даних про стан людей у пеклі. Але небажання розважати про цей стан швидше пов'язане не з недостатністю даних, а з тим, що пекло не сприймається серйозно сучасним світом. Насправді не існує більш ніж достатньо життєвих даних, щоб роздумувати про це. Святий Йоан Золотоустий стверджує, що «...нам треба говорити про пекло, щоб не впасти до нього...». Кожен день ми маємо можливість бути з Богом, а чи втікати від Нього у світ оманливих задоволень, світ ілюзій.

Ти стоїш посеред вулиці снів, ярмарку розрекламованих втіх і не знаєш, куди зробити свій наступний крок. Зроби його назустріч Богові. Він чекає на тебе. І в обіймах його скажеш: «А мені благо – близько Бога бути і покладати моє прибіжище в Господі Бозі, щоб розповісти про всі діла Його». (Пс.73: 28).

О. Зинич. Крок до забуття // СЛОВО №1 (31) (2007) 2-3